HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a cincea)

18 decembrie 2024*

„Politica externă și de securitate comună – Măsuri restrictive luate ca urmare a unor acțiuni de destabilizare a Moldovei – Înghețarea fondurilor – Restricții în materie de admitere pe teritoriul statelor membre – Listele persoanelor, entităților și organismelor cărora li se aplică înghețarea fondurilor și a resurselor economice sau care fac obiectul unor restricții în materie de admitere pe teritoriul statelor membre – Includerea și menținerea numelui reclamantului pe liste – Organizarea și conducerea unor proteste violente – Articolul 1 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) și articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Decizia (PESC) 2023/891 și articolul 2 alineatul (3) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul (UE) 2023/888 – Obligația de motivare – Excepție de nelegalitate – Eroare de apreciere – Libertatea de a desfășura o activitate comercială – Drept de proprietate – Răspundere extracontractuală”

În cauza T-489/23,

Ilan Mironovich Shor, cu domiciliul în Caesarea (Israel), reprezentat de T. Bontinck, L. Marchal, avocați, și C. Zatschler, SC,

reclamant,

împotriva

Consiliului Uniunii Europene, reprezentat de A. Boggio-Tomasaz și E. Nadbath, în calitate de agenți, asistați de E. Raoult, avocată,

pârât,

susținut de

Comisia Europeană, reprezentată de M. Carpus Carcea, L. Baumgart și T. Baumé, în calitate de agenți,

intervenientă,

TRIBUNALUL (Camera a cincea),

compus din domnii J. Svenningsen (raportor), președinte, și C. Mac Eochaidh și doamna M. Stancu, judecători,

grefier: doamna H. Eriksson, administratoare,

* Limba de procedură: franceza.

având în vedere faza scrisă a procedurii, în special:

– cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 9 august 2023;

– decizia din 11 decembrie 2023 prin care Comisia a fost admisă să intervină în susținerea Consiliului;

– memoriul în adaptare depus la grefa Tribunalului la 5 iulie 2024,

în urma ședinței din 1 octombrie 2024,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin acțiunea sa, reclamantul, domnul Ilan Mironovich Shor, solicită, pe de o parte, în temeiul articolului 263 TFUE, anularea, în primul rând, a Deciziei (PESC) 2023/1047 a Consiliului din 30 mai 2023 de modificare a Deciziei (PESC) 2023/891 privind măsuri restrictive având în vedere acțiunile de destabilizare a Republicii Moldova (JO 2023, L 140 I, p. 9) și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2023/1045 al Consiliului din 30 mai 2023 privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2023/888 privind măsuri restrictive având în vedere acțiunile de destabilizare a Republicii Moldova (JO 2023, L 140 I, p. 1) (denumite în continuare împreună „actele inițiale”), în al doilea rând, a Deciziei (PESC) 2024/1242 a Consiliului din 26 aprilie 2024 de modificare a Deciziei (PESC) 2023/891 privind măsuri restrictive având în vedere acțiunile de destabilizare a Republicii Moldova (JO L, 2024/1242) și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2024/1243 al Consiliului din 26 aprilie 2024 privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2023/888 privind măsuri restrictive având în vedere acțiunile de destabilizare a Republicii Moldova (JO L, 2024/1243) (denumite în continuare împreună „actele de menținere”), în măsura în care aceste acte (denumite în continuare împreună „actele atacate”) îl privesc și, pe de altă parte, în temeiul articolului 268 TFUE, repararea prejudiciului moral pe care l-ar fi suferit ca urmare a adoptării actelor inițiale.

Istoricul litigiului

2 Reclamantul este un om de afaceri și om politic de cetățenie moldoveană și israeliană. Acesta a fost conducătorul partidului politic moldovean ȘOR până la dizolvarea sa la 19 iunie 2023.

3 Prezenta cauză se înscrie în cadrul măsurilor restrictive adoptate de Uniunea Europeană, la cererea actualei conduceri a Republicii Moldova, ca urmare a acțiunilor de destabilizare cu care se confruntă această țară, acțiuni care s-au intensificat de la începutul războiului de agresiune desfășurat de Federația Rusă împotriva Ucrainei și care amenință să împiedice aderarea sa la Uniune.

4 La 28 aprilie 2023, Consiliul Uniunii Europene a adoptat, în temeiul articolului 29 TUE, Decizia (PESC) 2023/891 privind măsuri restrictive având în vedere acțiunile de destabilizare a Republicii Moldova (JO 2023, L 114, p. 15). La aceeași dată, Consiliul a adoptat, în temeiul articolului 215 alineatul (2) TFUE, Regulamentul (UE) 2023/888 privind măsuri restrictive având în vedere acțiunile de destabilizare a Republicii Moldova (JO 2023, L 114, p. 1).

5 Articolul 1 alineatul (1) din Decizia 2023/891 prevede următoarele:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru a împiedica intrarea pe teritoriul lor sau tranzitarea acestuia de către:

(a) persoanele fizice responsabile de acțiuni sau politici care subminează sau amenință suveranitatea și independența Republicii Moldova sau democrația, statul de drept, stabilitatea sau securitatea în Republica Moldova sau care sprijină sau pun în aplicare astfel de acțiuni sau politici, prin oricare dintre următoarele acțiuni:
   (i) obstrucționarea sau subminarea procesului politic democratic, inclusiv prin obstrucționarea sau subminarea gravă a organizării alegerilor sau prin încercarea de a destabiliza sau de a răsturna ordinea constituțională;
   (ii) planificarea, coordonarea, sprijinirea sau facilitarea în orice mod a demonstrațiilor violente sau a altor acte de violență sau prin participarea, în mod direct sau indirect, la acestea sau
   (iii) abateri financiare grave cu privire la fondurile publice, precum și exportul neautorizat de capital […]”

6 Articolul 2 alineatul (1) litera (a) din Decizia 2023/891 prevede că se îngheață toate fondurile și resursele economice care aparțin, se află în proprietatea, sunt deținute ori controlate de persoanele fizice, entitățile sau organismele responsabile de acțiuni sau politici care subminează sau amenință suveranitatea și independența Republicii Moldova sau democrația, statul de drept, stabilitatea sau securitatea în Republica Moldova sau care sprijină sau pun în aplicare astfel de acțiuni sau politici, prin oricare dintre cele trei acțiuni prevăzute la punctul 5 de mai sus.

7 Prin actele inițiale, numele reclamantului a fost inclus în listele persoanelor, entităților și organismelor vizate de măsurile restrictive care figurează în anexa la Decizia 2023/891 și în anexa I la Regulamentul 2023/888 (denumite în continuare „listele în cauză”), pentru următoarele motive:

„Ilan Șor este un politician (președinte al partidului politic ȘOR) și om de afaceri din Republica Moldova, implicat în finanțarea ilegală a unor partide politice din Republica Moldova și în incitarea la violență împotriva opoziției politice. Partidul ȘOR, pe care îl conduce Ilan Șor, este implicat în plata și instruirea persoanelor pentru a provoca tulburarea ordinii publice și agitație în timpul protestelor din Republica Moldova.

Prin hotărârea sa din 13 aprilie 2023, Curtea de Apel Chișinău l-a condamnat pe Ilan Șor pentru fraudă și spălare de bani în dosarul «Frauda bancară» la 15 ani de închisoare și la confiscarea activelor în valoare de 254 de milioane EUR. Fondurile provenite din această fraudă bancară la scară largă și legăturile cu oligarhi corupți și cu entități având sediul la Moscova au fost și sunt încă utilizate, potrivit autorităților din Republica Moldova, pentru a crea în mod artificial tulburări politice în țară.

[Printre a]cțiunile sale care vizează subminarea democrației în Republica Moldova se numără furnizarea de finanțare ilegală pentru sprijinirea activității politice pro-Kremlin în Republica Moldova. Un exemplu de utilizare a unor astfel de fonduri este organizarea de proteste violente și manifestații, în principal în capitala Chișinău, cu ajutorul protestatarilor plătiți de Partidul ȘOR, în 2022 și 2023.

Prin conducerea și planificarea unor demonstrații violente și prin săvârșirea de abateri financiare grave privind fondurile publice și exportul neautorizat de capital, Ilan Șor este răspunzător pentru acțiuni care subminează și amenință suveranitatea și independența Republicii Moldova, precum și democrația, statul de drept, stabilitatea și securitatea în Republica Moldova."

8 La 31 mai 2023, Consiliul a publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* un Aviz în atenția persoanelor care fac obiectul măsurilor restrictive prevăzute în Decizia 2023/891, astfel cum este modificată prin Decizia 2023/1047, și în Regulamentul 2023/888, astfel cum este pus în aplicare prin Regulamentul de punere în aplicare 2023/1045 (JO 2023, C 190, p. 5). Prin avizul menționat, persoanele care fac obiectul acestor măsuri restrictive au fost informate cu privire la faptul că puteau trimite Consiliului o cerere de reexaminare a includerii numelor lor în listele în cauză.

9 La 8 iunie 2023, reclamantul a solicitat comunicarea elementelor de probă care susțineau includerea numelui său în listele în cauză.

10 La 14 iunie 2023, Consiliul a comunicat reclamantului documentul WK 6381/2023 REV 1 care conține elementele de probă care îl privesc (denumit în continuare „documentul WK 6381/2023").

Situația de fapt ulterioară introducerii acțiunii

11 Prin e-mailul din 27 februarie 2024, Consiliul l-a informat pe reclamant cu privire la intenția sa de a-i menține numele pe listele în cauză pe baza unor motive în esență identice cu cele care au justificat includerea inițială a numelui său. Consiliul i-a comunicat de asemenea documentul WK 2428/2024 care conținea elementele de probă ce justifică menținerea numelui său pe listele în cauză (denumit în continuare „documentul WK 2428/2024") și l-a informat cu privire la posibilitatea de a prezenta observații înainte de 13 martie 2024.

12 Prin e-mailul din 18 martie 2024, reclamantul a prezentat observații cu privire la e-mailul din 27 februarie 2024 și la documentul WK 2428/2024.

13 La 26 aprilie 2024, Consiliul a adoptat actele de menținere, prin care măsurile restrictive luate împotriva reclamantului au fost prelungite până la 29 aprilie 2025.

14 În actele de menținere, Consiliul a justificat prelungirea măsurilor restrictive care îl vizau pe reclamant prin efectuarea a două modificări ale motivelor inițiale referitoare la faptul că partidul politic al acestuia fusese declarat neconstituțional în luna iunie 2023. Astfel, motivarea actelor de menținere precizează că, pe de o parte, „[î]nainte de a fi declarat neconstituțional în iunie 2023, partidul [reclamantului] a fost implicat în plata și instruirea unor persoane care să provoace tulburarea ordinii publice și agitație în timpul protestelor din Republica Moldova" și că, pe de altă parte, „[d]upă ce partidul [reclamantului] a fost declarat neconstituțional, [el] a continuat să faciliteze exercitarea influenței Rusiei pe scena politică a Republicii Moldova, finanțând ilegal alte partide și încercând să mituiască politicieni".

15 Prin e-mailul din 29 aprilie 2024, Consiliul i-a informat pe reprezentanții reclamantului cu privire la decizia sa de menținere a numelui acestuia pe listele în cauză și la posibilitatea de a prezenta noi observații înainte de 1 noiembrie 2024.

Concluziile părților

16 Reclamantul solicită Tribunalului:

– anularea actelor atacate în măsura în care îl privesc;

– obligarea Consiliului la plata sumei de 100 000 de euro pentru repararea prejudiciului moral suferit ca urmare a adoptării actelor inițiale;

– obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată.

17 Consiliul solicită Tribunalului:

– respingerea acțiunii;

– cu titlu subsidiar, în ipoteza în care Decizia 2023/1047 sau Decizia 2024/1242 ar fi anulate, dispunerea menținerii efectelor acestora până la data expirării termenului de recurs prevăzut la articolul 56 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene sau, în cazul în care recursul este introdus în acest termen, până la eventuala respingere a recursului;

– obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

18 Comisia Europeană solicită Tribunalului respingerea acțiunii și obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la concluziile în anularea actelor atacate

19 Reiese în mod explicit din motivele includerii și menținerii numelui reclamantului pe listele în cauză că acesta face obiectul unor măsuri restrictive, întrucât Consiliul a considerat că era responsabil de acțiuni care subminau și amenințau suveranitatea și independența Republicii Moldova, precum și democrația, statul de drept, stabilitatea și securitatea acestui stat ca urmare a două dintre cele trei acțiuni prevăzute la articolul 1 alineatul (1) litera (a) și la articolul 2 alineatul (1) litera (a) din Decizia 2023/891.

20 Pe de o parte, Consiliul reproșează reclamantului conducerea și organizarea unor proteste violente în Republica Moldova, în sensul criteriului enunțat la articolul 1 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) și la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Decizia 2023/891, precum și la articolul 2 alineatul (3) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul 2023/888 [denumit în continuare „criteriul (ii)”]. Pe de altă parte, Consiliul consideră că reclamantul este răspunzător pentru abateri financiare grave cu privire la fondurile publice, precum și pentru exportul neautorizat de capital, în sensul criteriului prevăzut la articolul 1 alineatul (1) litera (a) punctul (iii) și la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (iii) din Decizia 2023/891, precum și la articolul 2 alineatul (3) litera (a) punctul (iii) din Regulamentul 2023/888 [denumit în continuare „criteriul (iii)”].

21 Având în vedere caracterul alternativ al acestora, este suficient, pentru ca actele atacate să fie întemeiate în drept, ca unul dintre cele două criterii pe care Consiliul le-a utilizat pentru a include și a menține numele reclamantului pe listele în cauză să fi fost utilizat în mod întemeiat, astfel cum au recunoscut de altfel părțile în ședință (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 noiembrie 2013, Consiliul/Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, punctul 72 și jurisprudența citată). Prin urmare, Tribunalul consideră oportun să examineze mai întâi motivele și argumentele reclamantului prin care critică legalitatea actelor atacate în măsura în care se întemeiază pe criteriul (ii).

22 În această privință, în susținerea acțiunii formulate, reclamantul invocă patru motive, întemeiate, primul, pe o excepție de nelegalitate a Deciziei 2023/891 și a Regulamentului 2023/888, al doilea, pe încălcări ale obligației de motivare și ale dreptului la protecție jurisdicțională efectivă, care trebuie examinate în primul rând, al treilea, pe erori de apreciere și, al patrulea, pe o încălcare a drepturilor fundamentale.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea obligației de motivare și a dreptului la protecție jurisdicțională efectivă

23 Reclamantul arată că actele atacate sunt afectate de o motivare insuficientă, ceea ce l-ar împiedica să se apere și ar aduce astfel atingere dreptului său la protecție jurisdicțională efectivă.

24 În special, în măsura în care i se reproșează că a „condus și organizat proteste violente”, motivarea actelor atacate nu i-ar permite să înțeleagă acțiunile care îi sunt imputate în mod concret. Motivarea actelor atacate ar fi imprecisă, iar elementele factuale pe care s-a întemeiat Consiliul pentru a considera că acest criteriu era îndeplinit nu ar fi identificabile.

25 Consiliul contestă acest argument.

26 Potrivit jurisprudenței, motivarea unui act al Consiliului prin care se impune o măsură restrictivă trebuie să identifice nu numai temeiul juridic al acelei măsuri, ci și motivele specifice și concrete pentru care Consiliul consideră, în exercitarea puterii sale discreționare de apreciere, că persoana vizată trebuia să facă obiectul unei astfel de măsuri (a se vedea Hotărârea din 13 septembrie 2018, Sberbank of Russia/Consiliul, T-732/14, EU:T:2018:541, punctul 97 și jurisprudența citată).

27 Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, în măsura în care caracterul suficient al unei motivări trebuie apreciat nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea Hotărârea din 15 noiembrie 2012, Consiliul/Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, punctul 53 și jurisprudența citată).

28 În speță, temeiurile juridice ale actelor atacate sunt ușor de identificat, întrucât reies în mod explicit din motivele amintite la punctele 7 și 14 de mai sus.

29 Astfel, după cum s-a constatat la punctul 19 de mai sus, Consiliul a considerat că reclamantul era responsabil de acțiuni care subminau și amenințau suveranitatea și independența Republicii Moldova, precum și democrația, statul de drept, stabilitatea și securitatea acestui stat ca urmare a două dintre cele trei acțiuni prevăzute la articolul 1 alineatul (1) litera (a) și la articolul 2 alineatul (1) litera (a) din Decizia 2023/891, precum și la articolul 2 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul 2023/888, și anume criteriile (ii) și (iii).

30 În ceea ce privește criteriul (ii), Consiliul a arătat în mod comprehensibil și neechivoc motivele specifice și concrete pentru care a considerat, în exercitarea puterii sale discreționare de apreciere, că protestele conduse și organizate de reclamant îl făceau responsabil de acțiuni care subminau și amenințau suveranitatea și independența Republicii Moldova, precum și democrația, statul de drept, stabilitatea și securitatea acestui stat.

31 Astfel, pe de o parte, Consiliul a arătat că reclamantul era implicat în incitări la violență împotriva guvernului actual al Republicii Moldova. Pe de altă parte, el îi reproșează că sprijină o activitate politică prorusă în această țară, în special prin remunerarea unor persoane pentru a participa la protestele organizate de partidul său și prin instruirea acestora pentru a provoca în mod artificial tulburări în țară.

32 În conformitate cu jurisprudența citată la punctul 27 de mai sus, aceste indicații trebuie interpretate în lumina contextului în care au fost adoptate actele atacate. În această privință, reiese în esență din considerentele (1)-(12) ale Deciziei 2023/891 că Consiliul s-a angajat să susțină Republica Moldova în fața acțiunilor de destabilizare desfășurate cu concursul și în interesul Federației Ruse în scopul împiedicării aderării sale la Uniune, în special prin vizarea persoanelor care, prin acte de violență precum cele reproșate reclamantului, reprezintă o amenințare la adresa democrației și a statului de drept, precum și a stabilității și securității Republicii Moldova.

33 Ținând seama de acest context, în temeiul criteriului (ii), motivarea actelor atacate era suficientă pentru a permite reclamantului să se apere și să înțeleagă motivele specifice și concrete ale includerii și menținerii numelui său pe listele în cauză, iar Tribunalului să controleze legalitatea acestora.

34 Pe de altă parte, în măsura în care se întemeiază pe criteriul (ii), trebuie să se observe că actele atacate nu se întemeiază pe hotărârea din 13 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău (Moldova), la care se face referire în actele atacate pentru a justifica includerea și menținerea numelui reclamantului numai în temeiul criteriului (iii).

35 În consecință, pentru a-și îndeplini obligația de motivare a adoptării actelor atacate în temeiul criteriului (ii), Consiliul nu era obligat să indice motivele pentru care aprecia că această hotărâre judecătorească fusese adoptată cu respectarea dreptului său la apărare și a dreptului său la protecție jurisdicțională efectivă, astfel cum impune jurisprudența care rezultă în special din Hotărârea din 19 decembrie 2018, Azarov/Consiliul (C-530/17 P, EU:C:2018:1031), după cum a recunoscut de altfel reclamantul în ședință.

36 În sfârșit, trebuie înlăturat argumentul invocat împotriva actelor de menținere întemeiat pe faptul că, în memoriul în apărare și în duplică, Consiliul a afirmat că numele reclamantului a fost inclus în listele în cauză în temeiul criteriului prevăzut la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Decizia 2023/891, care vizează persoanele care obstrucționează sau subminează procesul politic democratic din Republica Moldova. Astfel, caracterul suficient al motivării actelor atacate nu poate fi apreciat în raport cu conținutul memoriilor depuse de Consiliu, cu atât mai mult cu cât acesta din urmă a recunoscut că memoriile respective erau afectate de o eroare materială cu privire la acest aspect.

37 Având în vedere cele ce precedă, al doilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o excepție de nelegalitate a Deciziei 2023/891 și a Regulamentului 2023/888

38 Primul motiv este în esență împărțit în cinci aspecte, întemeiate, primul, pe lipsa de temei juridic a Deciziei 2023/891 și a Regulamentului 2023/888, al doilea, pe încălcarea principiului proporționalității, al treilea, pe încălcarea principiului securității juridice, al patrulea, pe un abuz de putere și, al cincilea, pe încălcarea articolului 2, a articolului 8 și a articolului 21 alineatul (1) TUE.

– *Cu privire la competența Tribunalului*

39 Consiliul susține că, prin intermediul primului motiv, reclamantul solicită Tribunalului declararea inaplicabilității Deciziei 2023/891 și a Regulamentului 2023/888 în ansamblul lor. Or, în temeiul articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și al articolului 275 TFUE, Tribunalul nu ar fi competent să statueze cu privire la oportunitatea adoptării acestor acte în domeniul politicii externe și de securitate comună (PESC).

40 Reclamantul contestă această argumentație.

41 Desigur, potrivit articolului 275 primul paragraf TFUE, instanța Uniunii nu este competentă în ceea ce privește dispozițiile privind PESC, nici în ceea ce privește actele adoptate în temeiul acestora.

42 Cu toate acestea, potrivit articolului 275 al doilea paragraf TFUE, instanța Uniunii este competentă să se pronunțe în ceea ce privește acțiunile formulate în condițiile prevăzute la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE, privind controlul legalității deciziilor care prevăd măsuri restrictive împotriva persoanelor fizice sau juridice adoptate de Consiliu în temeiul titlului V capitolul 2 din Tratatul UE. Această dispoziție nu exclude posibilitatea de a contesta, pe cale incidentă în temeiul articolului 277 TFUE, legalitatea unui act cu sferă de aplicare generală, în susținerea unei acțiuni în anulare formulate împotriva unei măsuri restrictive individuale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 ianuarie 2016, Azarov/Consiliul, T-331/14, EU:T:2016:49, punctul 62).

43 În aceste condiții, în măsura în care scopul articolului 277 TFUE nu este de a permite unei părți să conteste aplicabilitatea vreunui act cu caracter general în cadrul oricărui tip de acțiune, conținutul unei excepții de nelegalitate trebuie să se limiteze la ceea ce este indispensabil pentru soluționarea litigiului (a se vedea Hotărârea din 30 aprilie 2019, Wattiau/Parlamentul, T-737/17, EU:T:2019:273, punctul 56 și jurisprudența citată). Astfel, cu ocazia unor acțiuni în anulare formulate împotriva deciziilor Consiliului prin care se impun măsuri restrictive împotriva unor persoane fizice sau juridice, Tribunalul a admis că putea face în mod valabil obiectul unei excepții de nelegalitate dispoziția din actul cu caracter general care enunță criteriul în temeiul căruia numele persoanei în cauză fusese inclus în listele în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 septembrie 2016, Yanukovych/Consiliul, T-348/14, EU:T:2016:508, punctele 57 -59 și jurisprudența citată).

44 Prin urmare, în speță Tribunalul este competent să judece o excepție de nelegalitate limitată la dispozițiile Deciziei 2023/891 și ale Regulamentului 2023/888, care prevăd criteriile (ii) și (iii), ceea ce Consiliul a recunoscut de altfel ca răspuns la o întrebare a Tribunalului în ședință.

45 Având în vedere punctul 21 de mai sus, trebuie să se procedeze, așadar, la examinarea primului motiv în măsura în care acesta urmărește să repună în discuție legalitatea dispozițiilor care prevăd criteriul (ii).

– Cu privire la primul aspect al primului motiv, întemeiat pe lipsa de temei juridic a Deciziei 2023/891 și a Regulamentului 2023/888, la al patrulea aspect al primului motiv, întemeiat pe un abuz de putere, și la al cincilea aspect al primului motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 2, a articolului 8 și a articolului 21 alineatul (1) TUE

46 În cadrul primului aspect, al celui de al patrulea aspect și al celui de al cincilea aspect ale primului motiv, care trebuie analizate împreună, reclamantul susține în esență că Decizia 2023/891 și Regulamentul 2023/888 urmăresc alte obiective decât cele pe care Consiliul este abilitat să le urmărească în cadrul PESC.

47 Potrivit reclamantului, obiectivul care constă în facilitarea aderării unui stat terț la Uniune nu ar fi un obiectiv al PESC, procesul de aderare fiind reglementat de articolul 49 TUE, care nu figurează într-un capitol din tratat referitor la PESC. În plus, Consiliul ar urmări în realitate obiectivul de a denatura procesul democratic intern al unei țări vecine, astfel încât recurgerea la articolul 29 TUE și la articolul 215 alineatul (2) TFUE pentru a justifica adoptarea Deciziei 2023/891 și, respectiv, a Regulamentului 2023/888 ar constitui un abuz de putere. Potrivit reclamantului, aceste măsuri restrictive ar avea ca obiect numai să vizeze anumiți membri ai opoziției politice, la cererea guvernului moldovean, ceea ce ar constitui o ingerință în procesul politic democratic intern al Republicii Moldova, cu încălcarea articolului 2, a articolului 8 și a articolului 21 alineatul (1) TUE.

48 Consiliul, susținut de Comisie, contestă această argumentație.

49 În speță, Decizia 2023/891 și Regulamentul 2023/888 au ca temei juridic articolul 29 TUE și, respectiv, articolul 215 alineatul (2) TFUE, cu alte cuvinte temeiurile juridice relevante în materie de PESC, ceea ce nu se contestă ca atare de reclamant. Astfel, argumentația acestuia din urmă implică mai degrabă să se verifice dacă actele respective se înscriu efectiv în cadrul PESC.

50 În această privință, având în vedere întinderea vastă a scopurilor și a obiectivelor PESC, astfel cum sunt exprimate la articolul 3 alineatul (5) TUE și la articolul 21 TUE, precum și în dispozițiile specifice referitoare la aceasta, în special articolele 23 și 24 TUE, instanța Uniunii recunoaște Consiliului o largă putere de apreciere în definirea obiectului măsurilor restrictive pe care Uniunea le adoptă în domeniul PESC (a se vedea Hotărârea din 27 iulie 2022, RT France/Consiliul, T-125/22, EU:T:2022:483, punctul 52 și jurisprudența citată).

51 Alegerea temeiului juridic al actului în cauză trebuie controlată în raport cu elemente obiective, care pot fi supuse controlului jurisdicțional, printre care figurează finalitatea și conținutul acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 2015, Ezz și alții/Consiliul, C-220/14 P, EU:C:2015:147, punctul 42 și jurisprudența citată).

52 În speță, potrivit considerentului (11) al acesteia, Decizia 2023/891 are drept finalitate impunerea de restricții de călătorie și măsuri de înghețare a activelor împotriva persoanelor responsabile de acțiuni sau politici care subminează sau amenință suveranitatea și independența Republicii Moldova, precum și democrația, statul de drept, stabilitatea sau securitatea în acest stat, împotriva persoanelor care sprijină sau pun în aplicare astfel de acțiuni sau politici și împotriva persoanelor, a entităților sau a organismelor asociate acestora.

53 Potrivit considerentului (2) al Deciziei 2023/891, aceste măsuri restrictive se înscriu în cadrul unei politici de sprijin acordate actualei conduceri a Republicii Moldova, țară candidată la aderarea la Uniune, pentru a consolida reziliența, securitatea, stabilitatea, economia și aprovizionarea cu energie ale acestei țări confruntate cu activități destabilizatoare desfășurate de actori externi.

54 Această politică de sprijin se înscrie ea însăși în contextul amintit în considerentele (3) și (4) ale Deciziei 2023/891, potrivit căruia guvernul moldovean a realizat progrese importante în ceea ce privește consolidarea democrației și a statului de drept, precum și în ceea ce privește combaterea corupției, dar are de abordat o serie de crize și se confruntă tot mai des cu amenințări directe la adresa stabilității sale, atât din partea unor grupuri interne cu interese proprii, cât și din partea Federației Ruse, care conspiră deseori pentru a deturna țara de pe calea reformelor. Reiese de asemenea din considerentul (6) al deciziei menționate că, potrivit aprecierii Consiliului, astfel de acțiuni destabilizatoare necesitau o reacție imediată având în vedere importanța pe care o prezenta stabilitatea Republicii Moldova în calitate de țară candidată la aderarea la UE care se învecinează cu Uniunea.

55 În acest context, în considerentul (7) al Deciziei 2023/891, Consiliul a arătat că persoanele responsabile de acte de violență reprezentau o amenințare la adresa democrației și a statului de drept, precum și a stabilității și securității Republicii Moldova.

56 Având în vedere finalitatea și conținutul Deciziei 2023/891, rezultă, așadar, că această decizie este direct legată de finalitățile PESC enunțate la articolul 21 alineatul (2) litera (b) TUE, în măsura în care aceasta urmărește în esență consolidarea și sprijinirea democrației și a statului de drept în Republica Moldova.

57 În acest cadru, trebuie să se considere că organizarea, conducerea sau participarea la proteste violente sau la alte acte de violență poate justifica o acțiune a Uniunii în cadrul PESC întemeiată pe obiectivul de consolidare și de sprijinire a democrației și a statului de drept într-o țară terță.

58 Astfel, spre deosebire de manifestațiile pașnice, care sunt o componentă esențială a democrației într-un stat de drept, protestele violente pot aduce atingere fundamentelor juridice și instituționale ale țării în cauză și nu țin de dreptul fundamental la libertatea de întrunire pașnică garantat de articolul 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”) și de articolul 12 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

59 Rezultă că criteriul (ii) putea fi introdus în ordinea juridică a Uniunii prin Decizia 2023/891 și prin Regulamentul 2023/888, întemeiate pe articolul 29 TUE și, respectiv, pe articolul 215 alineatul (2) TFUE.

60 Această concluzie nu este infirmată de argumentele reclamantului.

61 Mai întâi, este necesar să se înlăture argumentul potrivit căruia, urmărind să faciliteze aderarea la Uniune a unei țări candidate, Consiliul ar urmări un obiectiv care nu ar avea legătură cu PESC.

62 Astfel, respectarea statului de drept, care este o valoare esențială pe care se întemeiază Uniunea, este o condiție prealabilă aderării la Uniune, iar articolul 21 alineatul (2) litera (b) TUE abilitează Consiliul să adopte măsuri restrictive pentru a sprijini printre altele statul de drept într-o țară terță. Prin urmare, Consiliul este competent să adopte măsuri restrictive prin care să susțină statul de drept într-o țară terță candidată la aderarea la Uniune.

63 În continuare, argumentul reclamantului întemeiat pe un abuz de putere nu poate fi admis. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, un act este afectat de un abuz de putere numai dacă rezultă din indicii obiective, pertinente și concordante că a fost adoptat în scopul exclusiv sau cel puțin determinant de a atinge alte obiective decât cele pentru care a fost acordată competența în cauză sau de a eluda o procedură special prevăzută de tratate pentru a răspunde circumstanțelor cauzei (a se vedea Hotărârea din 15 noiembrie 2023, OT/Consiliul, T-193/22, EU:T:2023:716, punctul 208 și jurisprudența citată).

64 Or, reclamantul nu a furnizat astfel de indicii de natură să demonstreze că Consiliul urmărea alte obiective decât cel care reieșea din Decizia 2023/891. În special, simplul fapt că Consiliul a răspuns pozitiv la o cerere de sprijin a Uniunii în raport cu acțiunile care amenințau să destabilizeze Republica Moldova nu înseamnă că actele adoptate în acest temei sunt afectate de un abuz de putere. De asemenea, afirmația potrivit căreia măsurile restrictive ar fi fost concepute „pentru a viza […] în special principali[i] lideri ai opoziției” este contrazisă de formularea generală a criteriilor de includere în discuție, formulare care le face susceptibile să se aplice altor categorii de persoane decât personalitățile politice.

65 În sfârșit, din moment ce s-a stabilit că Consiliul era abilitat să adopte Decizia 2023/891 și Regulamentul 2023/888, în special pentru a sprijini democrația și statul de drept în Republica Moldova în conformitate cu articolul 21 alineatul (2) litera (b) TUE, argumentația întemeiată pe încălcări ale articolului 2, ale articolului 8 și ale articolului 21 alineatul (1) din acest tratat nu poate fi admisă.

66 Contrar celor susținute de reclamant în memoriul în adaptare, concluziile care precedă nu sunt infirmate nici de faptul că Consiliul a indicat că nu deținea documente privind cererea de sprijin formulată de Republica Moldova, la care se face referire în considerentul (10) al Deciziei 2023/891.

67 În această privință, reclamantul nu explică modul în care lipsa unui document în legătură cu această cerere ar permite să se stabilească faptul că Decizia 2023/891 și Regulamentul 2023/888 sunt afectate de vreo nelegalitate.

68 În consecință, primul aspect, al patrulea aspect și al cincilea aspect ale primului motiv trebuie respinse ca nefondate.

– Cu privire la al doilea aspect al primului motiv, întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității

69 Reclamantul susține că interpretarea pe care Consiliul o reține cu privire la criteriul (ii) este disproporționată și are drept consecință faptul că numeroși politicieni din Uniune ar putea să îl îndeplinească. În opinia sa, având în vedere dreptul fundamental la libertatea de întrunire pașnică, numai manifestațiile organizate în mod intenționat cu obiectivul de a săvârși acte de violență ar putea face obiectul unor măsuri restrictive.

70 Consiliul, susținut de Comisie, contestă această argumentație.

71 În această privință, în ceea ce privește controlul jurisdicțional al respectării principiului proporționalității, Curtea a statuat că trebuie să se recunoască o largă putere de apreciere legiuitorului Uniunii în domeniile care implică din partea acestuia alegeri de natură politică, economică și socială și în care este chemat să efectueze aprecieri complexe. Ea a dedus de aici că numai caracterul vădit inadecvat al unei măsuri adoptate în aceste domenii în raport cu obiectivul pe care instituția competentă urmărește să îl atingă poate afecta legalitatea unei astfel de măsuri (a se vedea Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 146 și jurisprudența citată).

72 În speță, contrar celor susținute în esență de reclamant, cercul persoanelor potențial vizate de măsuri restrictive întemeiate pe criteriul (ii) nu poate fi considerat disproporționat.

73 Reiese astfel din însuși modul de redactare a articolului 1 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) și a articolului 2 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Decizia 2023/891 că nicio organizare, conducere sau participare la un protest violent sau la alte acte de violență nu justifică adoptarea unor măsuri restrictive.

74 Mai întâi, pentru ca măsurile restrictive să fie adoptate în temeiul acestui criteriu, este necesar ca acțiunile persoanei în cauză să fie de natură să submineze sau să amenințe suveranitatea și independența Republicii Moldova sau democrația, statul de drept, stabilitatea sau securitatea în acest stat. Cu alte cuvinte, este necesar ca aceste acțiuni să fie susceptibile să aducă atingere fundamentelor instituționale și juridice ale acestei țări (a se vedea prin analogie Hotărârea din 15 septembrie 2016, Yanukovych/Consiliul, T-346/14, EU:T:2016:497, punctul 101).

75 În continuare, astfel cum arată reclamantul, utilizarea termenilor „proteste violente” și „alte acte de violență” implică în mod necesar că nu pot fi adoptate măsuri restrictive împotriva unor persoane responsabile de organizarea, conducerea sau participarea la manifestații acoperite de dreptul la libertatea de întrunire pașnică consacrat la articolul 11 din CEDO și la articolul 12 alineatul (1) din cartă.

76 În această privință, din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la articolul 11 din CEDO, de care trebuie să se țină seama în temeiul articolului 52 alineatul (3) din cartă pentru a stabili înțelesul și întinderea dreptului la libertatea de întrunire pașnică consacrat la articolul 12 alineatul (1) din aceasta, rezultă că nu orice manifestație în care au fost constatate violențe poate justifica adoptarea unor măsuri restrictive față de organizatorii săi.

77 Potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul la libertatea de întrunire pașnică se aplică tuturor manifestațiilor, cu excepția celor în care organizatorii sau participanții sunt animați de intenții violente, incită la violență sau renegă în alt mod fundamentele societății democratice (a se vedea Curtea EDO, 15 octombrie 2015, Kudrevičius și alții împotriva Lituaniei, CE:ECHR:2015:1015JUD003755305, punctul 92 și jurisprudența citată). În plus, o persoană nu încetează să se bucure de dreptul la libertatea de întrunire pașnică ca urmare a unor acte de violență sporadice sau a altor acte condamnabile săvârșite de alte persoane în cursul manifestației, din moment ce intențiile sau comportamentul persoanei în cauză rămân pașnice (a se vedea Curtea EDO, 5 ianuarie 2016, Frumkin împotriva Rusiei, CE:ECHR:2016:0105JUD007456812, punctul 99 și jurisprudența citată).

78 În sfârșit, există un raport rezonabil între criteriul (ii) și obiectivele urmărite de Decizia 2023/891 și de Regulamentul 2023/888. Astfel, în măsura în care Consiliul intenționa să sprijine printre altele democrația și statul de drept în Republica Moldova, împiedicând ca acțiunile de

destabilizare desfășurate de actori externi să amenințe să obstrucționeze aderarea la Uniune a acestei țări, abordarea care constă în vizarea persoanelor responsabile de organizarea, conducerea sau participarea la proteste violente sau la alte acte de violență de natură să compromită această aderare răspunde în mod coerent obiectivelor amintite.

79 Având în vedere cele ce precedă, criteriul (ii) nu pare vădit inadecvat în raport cu obiectivele urmărite de Consiliu.

80 În consecință, al doilea aspect al primului motiv trebuie respins ca nefondat.

– Cu privire la al treilea aspect al primului motiv, întemeiat pe încălcarea principiului securității juridice

81 Reclamantul susține că Consiliul a încălcat principiul securității juridice pentru motivul că criteriile enunțate în Decizia 2023/891 și în Regulamentul 2023/888 ar face imposibil ca o persoană vizată să se sustragă măsurilor restrictive, indiferent de comportamentul său. În această privință, în răspunsul său din 13 mai 2024 la cererea de acces la documente prezentată de reclamant în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1049/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2001 privind accesul public la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și ale Comisiei (JO 2001, L 145, p. 43, Ediție specială, 01/vol. 3, p. 76), Consiliul ar fi afirmat că o divulgare a actelor pregătitoare ale actelor atacate risca să priveze măsurile restrictive de efectul lor util arătând modul în care persoanele în cauză ar putea să se sustragă mai ușor regimului măsurilor restrictive, ceea ce ar fi incompatibil cu principiul securității juridice.

82 În plus, criteriul (ii) ar urmări să impună retroactiv sancțiuni penale din cauza unui comportament trecut și nu ar fi suficient de clar.

83 Consiliul, susținut de Comisie, contestă această argumentație.

84 Principiul securității juridice presupune ca legislația Uniunii să fie certă, iar aplicarea sa previzibilă pentru justițiabili (a se vedea Hotărârea din 17 februarie 2017, Islamic Republic of Iran Shipping Lines și alții/Consiliul, T-14/14 și T-87/14, EU:T:2017:102, punctul 192 și jurisprudența citată). Această legislație trebuie să fie clară și precisă, pentru ca justițiabilii să își poată cunoaște fără ambiguitate drepturile și obligațiile și să ia decizii în consecință (a se vedea Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 161 și jurisprudența citată).

85 În speță, mai întâi, reclamantul nu a identificat aspectele criteriului (ii) care, în opinia sa, erau lipsite de claritate sau de precizie.

86 În continuare, trebuie înlăturată afirmația potrivit căreia criteriul (ii) ar urmări sancționarea penală a anumitor persoane din cauza comportamentului lor anterior.

87 Astfel, ca regulă generală, măsurile restrictive nu au caracterul unei sancțiuni penale, fondurile în discuție fiind înghețate cu titlu conservatoriu și, prin urmare, provizoriu.

88 În speță, natura conservatorie a măsurilor restrictive în cauză este atestată de considerentele (4), (5) și (7)-(10) ale Deciziei 2023/891, din care reiese că diferitele criterii de includere pe care le prevede urmăresc să combată actele de destabilizare care reprezintă o „amenințare” la adresa democrației și statului de drept în Republica Moldova.

89 Cu alte cuvinte, persoanele responsabile de astfel de acțiuni de destabilizare nu sunt sancționate din cauza comportamentului lor trecut, ci fac obiectul unor măsuri restrictive întrucât Consiliul a considerat că, din cauza acțiunilor lor, ele reprezentau, la data adoptării acestor măsuri, o amenințare la adresa democrației și statului de drept în această țară.

90 Prin aceasta, măsurile urmăresc în esență să prevină săvârșirea de astfel de acte sau repetarea lor și sunt întemeiate mai mult pe evaluarea unei amenințări actuale sau viitoare decât pe aprecierea unui comportament trecut (a se vedea prin analogie Hotărârea din 23 octombrie 2008, People's Mojahedin Organization of Iran/Consiliul, T-256/07, EU:T:2008:461, punctul 110). Orice altă interpretare ar avea drept consecință să impună Consiliului să se întemeieze numai pe acțiuni ulterioare instituirii criteriilor în discuție, lipsind astfel de eficacitate competențele care îi sunt conferite de articolul 29 TUE și de articolul 215 TFUE.

91 În sfârșit, afirmația potrivit căreia formularea acestui criteriu ar determina imposibilitatea de a se sustrage măsurilor restrictive nu poate fi admisă.

92 Astfel, validitatea măsurilor restrictive este întotdeauna condiționată de continuarea existenței împrejurărilor de fapt și de drept care au determinat adoptarea lor, precum și de necesitatea menținerii lor în vederea realizării obiectivului care le este asociat. Astfel, cu ocazia reanalizării periodice a acestor măsuri restrictive, Consiliul trebuie să efectueze o apreciere actualizată a situației și să întocmească un bilanț al impactului unor astfel de măsuri, pentru a stabili dacă acestea au permis îndeplinirea obiectivelor urmărite prin includerea inițială a numelor persoanelor și ale entităților în cauză în lista în cauză sau dacă este încă posibil să se deducă aceeași concluzie în ceea ce privește persoanele și entitățile menționate (a se vedea Hotărârea din 15 noiembrie 2023, OT/Consiliul, T-193/22, EU:T:2023:716, punctul 168 și jurisprudența citată).

93 În această privință, nici argumentul întemeiat pe conținutul răspunsului Consiliului din 13 mai 2024 la cererea de confirmare a accesului pe care reprezentanții reclamantului au prezentat-o în temeiul Regulamentului nr. 1049/2001 nu permite să se stabilească faptul că Decizia 2023/891 și Regulamentul 2023/888 încalcă principiul securității juridice.

94 Astfel, această argumentație urmărește, în realitate, să critice legalitatea Deciziei Consiliului din 13 mai 2024 privind respingerea parțială a cererii de acces la anumite documente. Întrucât această decizie poate face obiectul unei acțiuni în anulare în temeiul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, reclamantul nu se poate prevala de nelegalitatea acesteia în cadrul prezentei proceduri (a se vedea prin analogie Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 128 și jurisprudența citată).

95 În consecință, al treilea aspect al primului motiv trebuie respins ca nefondat.

96 Având în vedere cele ce precedă, primul motiv trebuie respins în totalitate ca nefondat.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe erori de apreciere

97 Pe de o parte, reclamantul susține că articolelor de presă cuprinse în dosarul de probe al Consiliului nu li se poate atribui vreo forță probantă, întrucât presa moldovenească nu este independentă. În plus, Consiliul s-ar putea întemeia pe astfel de articole de presă numai atunci când nu dispune de competențe de investigare într-o țară terță. În speță, delegația Uniunii în Republica Moldova ar fi fost perfect în măsură să desfășoare investigații pe teren.

98 Pe de altă parte, manifestațiile din 19 iunie 2022 și 12 martie 2023 nu ar putea fi calificate drept „violente” în sensul criteriului (ii).

99 Potrivit reclamantului, aceste proteste, privind revendicări legitime împotriva scăderii nivelului de trai în Republica Moldova, s-au desfășurat în mod pașnic și nu au nicio legătură cu încercări de destabilizare a acestei țări. Dimpotrivă, ele ar reflecta doar activitatea opoziției alese în mod democratic. În plus, singurele acțiuni violente constatate cu ocazia acestor manifestații ar fi imputabile poliției, care ar fi blocat accesul participanților la locurile de întâlnire și ar fi reținut protestatari fără justificare. Pe de altă parte, faptul de a remunera persoane pentru a participa la proteste nu ar fi ilegal. În această privință, finanțarea evocată de Consiliu ar fi urmărit numai să asigure transportul protestatarilor și să le ofere hrană și echipamente pentru a le permite să participe la proteste. În sfârșit, reclamantul contestă că a organizat „călătorii” în Turcia pentru a instrui tineri moldoveni în tehnicile care permit provocarea unor tulburări de masă în timpul protestelor. El susține că partidul său, care are experiență în organizarea de evenimente, doar a ajutat o organizație de tineret să rezerve un hotel în Turcia și să organizeze activități.

100 În ceea ce privește actele de menținere, reclamantul susține că anchetele și procedurile judiciare inițiate într-un context de corupție puternică și fără a se asigura respectarea dreptului la apărare nu puteau servi la susținerea menținerii numelui său pe listele în cauză. El adaugă, pe de altă parte, că articolele cuprinse în documentul WK 6381/2023 datează de mai mult de un an și că Consiliul nu a explicat în ce mod, după dizolvarea partidului său în luna iunie 2023, continua să organizeze proteste violente în sensul criteriului (ii).

101 Consiliul, susținut de Comisie, contestă această argumentație.

– Cu privire la elementele de probă luate în considerare de Consiliu pentru a susține aprecierea potrivit căreia reclamantul a organizat și a condus proteste violente în sensul criteriului (ii)

102 În primul rând, în ceea ce privește aspectul dacă Consiliul putea adopta actele atacate fără a efectua el însuși verificări pe teren, trebuie amintit că, în lipsa unor competențe de investigare în țări terțe, aprecierea autorităților Uniunii care adoptă măsuri restrictive trebuie să se bazeze de fapt pe surse de informare accesibile publicului, rapoarte, articole de presă sau alte surse de informare similare (a se vedea Hotărârea din 20 martie 2024, Belshyna/Consiliul, T-115/22, EU:T:2024:187, punctul 68 și jurisprudența citată).

103 În speță, faptul că Uniunea dispune de o delegație în Republica Moldova nu înseamnă că ar avea competențe de investigare în această țară. Astfel, delegația respectivă nu are competența de a desfășura investigații pe teritoriul Moldovei în scopul de a căuta elementele de probă care pot sta la baza adoptării unor măsuri restrictive de către Consiliu.

104 Faptul că regimul măsurilor restrictive în cauză a fost adoptat ca răspuns la o cerere de sprijin a Republicii Moldova, precum și împrejurarea că este vorba despre o țară candidată la aderarea la Uniune nu infirmă constatarea lipsei unor competențe de investigare ale Uniunii în această țară terță.

105 În consecință, în vederea adoptării actelor atacate, Consiliul se putea întemeia pe informații accesibile în mod public, precum link-uri către site-uri internet, articole de presă și capturi de ecran referitoare la protestele organizate de reclamant și de partidul său.

106 În al doilea rând, în ceea ce privește fiabilitatea elementelor de probă pe care s-a întemeiat Consiliul pentru a adopta actele atacate, trebuie amintit că principiul care prevalează în dreptul Uniunii este acela al liberei aprecieri a probelor, din care decurge că, din moment ce un element de probă a fost obținut în mod legal, singurul criteriu pertinent pentru aprecierea forței probante a probelor prezentate în mod legal constă în credibilitatea acestora (a se vedea Hotărârea din 26 septembrie 2018, Infineon Technologies/Comisia, C-99/17 P, EU:C:2018:773, punctul 65 și jurisprudența citată).

107 În aceste condiții, revine reclamantului sarcina de a identifica cu precizie elementele de probă care ar putea ridica îndoieli cu privire la fiabilitatea lor (a se vedea Hotărârea din 8 martie 2023, Assaad/Consiliul, T-426/21, EU:T:2023:114, punctul 86 și jurisprudența citată).

108 În acest context, în lipsa unui argument specific privind elementele de probă pe care s-a întemeiat Consiliul pentru a adopta actele atacate în temeiul criteriului (ii), prezentarea generală de către reclamant a „peisajului mediatic al Moldovei” nu poate fi suficientă pentru a lipsi de valoare probantă articolele de presă care figurează în aceste documente, care provin de altfel nu numai din surse moldovene, ci și române, engleze și americane, a căror fiabilitate nu este repusă în discuție.

109 Desigur, cu titlu de exemple, reclamantul a criticat pretinsa lipsă de independență a site-urilor internet „anticorupție.md” și „deschide.md”.

110 Cu toate acestea, pe de o parte, documentele WK 6381/2023 și WK 2428/2024 conțin fiecare un singur articol de presă de pe site-ul internet „anticorupție.md” și privesc numai acuzațiile de finanțare ilegală a partidelor politice de către reclamant, ceea ce l-ar face responsabil de abateri financiare grave privind fonduri publice în sensul criteriului (iii). Aceste articole nu vin, așadar, în susținerea aprecierii Consiliului potrivit căreia reclamantul este responsabil de organizarea și de conducerea unor proteste violente în sensul criteriului (ii). Prin urmare, acestea sunt lipsite de relevanță pentru aprecierea legalității actelor atacate în măsura în care se întemeiază pe criteriul (ii).

111 Pe de altă parte, în ceea ce privește criticile referitoare la site-ul internet „deschide.md”, este suficient să se constate că dosarele cu probe ale Consiliului nu conțin niciun articol de presă de pe acest site.

112 În aceste condiții, argumentația întemeiată pe lipsa valorii probante a elementelor de probă care figurează în documentele WK 6381/2023 și WK 2428/2024 trebuie înlăturată ca inoperantă.

– Cu privire la temeinicia motivelor care justifică includerea și menținerea numelui reclamantului pe listele în cauză în temeiul criteriului (ii)

113 De la bun început, trebuie să se constate că reclamantul nu contestă că partidul său a organizat mai multe proteste la Chișinău împotriva guvernului în anii 2022 și 2023.

114 Având în vedere jurisprudența amintită la punctul 76 de mai sus, pentru a putea califica aceste proteste drept „violente” în sensul criteriului (ii), trebuie să se examineze dacă Consiliul a îndeplinit sarcina probei care îi revenea prin prezentarea unei serii de indicii suficient de concrete, precise și concordante care permit să se stabilească faptul că reclamantul, în calitatea sa de conducător al partidului care organizase protestele în discuție, era animat de intenții violente sau incitase la violență ori renegase în alt mod fundamentele societății democratice.

115 În această privință, în primul rând, din elementele de probă nr. 9 și 17 din documentul WK 6381/2023, și anume articolele apărute la 7 martie 2023 pe site-ul internet „hotnews.ro” și, respectiv, la 17 aprilie 2023 pe site-ul internet al ziarului *Times*, reiese că, între 3 și 6 martie 2023, partidul reclamantului a organizat o călătorie la Belek (Turcia) destinată să instruiască aproximativ 80 de persoane în tehnici care permit crearea unor tulburări de masă în timpul protestelor, în special prin încurajarea confruntărilor cu poliția prin încercarea de a forța baraje și lansarea de pietre sau de bombe fumigene.

116 Cu privire la acest aspect, reclamantul nu neagă existența unei călătorii în Turcia organizate cu ajutorul partidului său. El susține totuși că era vorba despre vacanțele membrilor unei organizații de tineret și că partidul său i-a ajutat pe aceștia doar pentru rezervarea hotelului și organizarea de activități, întrucât ar fi avut „mai multă experiență în organizarea acestui tip de evenimente”.

117 Această afirmație nu este însă susținută de niciun element depus la dosar.

118 În special, reclamantul nu a prezentat niciun element care să permită Tribunalului să aprecieze dacă implicarea partidului său în gestionarea acestei călătorii era limitată la rezervarea unui hotel și la organizarea de activități sau, mai general, dacă partidul său organizase alte călătorii de acest tip în trecut. În această privință, din carta partidului său, prezentată în anexa A.7 la cererea introductivă, nu reiese că acesta are de exemplu ca obiect social organizarea de vacanțe în străinătate, ceea ce tinde să lipsească de credibilitate afirmația potrivit căreia partidul său are experiență în organizarea acestui tip de evenimente.

119 Rezultă că mențiunea din motivele actelor atacate potrivit căreia reclamantul a luat parte la instruirea de persoane în scopul provocării de tulburări și agitării cu ocazia protestelor în Republica Moldova nu este afectată de o eroare de apreciere.

120 În al doilea rând, mai multe elemente de probă arată în mod concret, precis și concordant că numeroase persoane au fost selectate și remunerate de partidul reclamantului pentru a participa la protestele în discuție. Reiese de aici în special că intenția reclamantului era de a asigura participarea la aceste proteste a anumitor persoane cu un profil special de natură să cauzeze tulburări și agitație în timpul acestora, în scopul intimidării guvernului.

121 În această privință, elementul de probă nr. 13 din documentul WK 6381/2023, și anume un articol apărut la 3 octombrie 2022 pe site-ul internet „Zdg.md”, menționează o anchetă efectuată de jurnaliști care s-au infiltrat într-un protest organizat de partidul reclamantului.

122 Mai întâi, acest articol evidențiază organizarea complexă a partidului reclamantului pentru a selecta persoane, pentru a le aduce în microbuze la locul manifestațiilor și pentru a le plăti o remunerație cuprinsă între 200 și 400 de lei moldovenești (MDL) (aproximativ 10-20 de euro) în schimbul unei participări de câteva ore la proteste. Potrivit acestui articol, alte persoane au fost plătite cu până la 200 de dolari americani (USD) (aproximativ 185 de euro) pentru a campa două nopți în corturi instalate în fața Parlamentului moldovean.

123 În continuare, acest articol descrie tehnicile utilizate de reprezentanții partidului pentru a disimula stratagema lor. Pe de o parte, aceștia utilizau între ei un limbaj codat atunci când comunicau în legătură cu remunerația plătită persoanelor pe care le recrutau. Pe de altă parte, în eventualitatea în care acestea ar fi fost controlate de poliție, ei dădeau fiecărei persoane un bilet de autobuz astfel încât să poată pretinde că încercase să se deplaseze la proteste prin mijloace proprii și că microbuzul partidului reclamantului o recuperase de pe drum.

124 În sfârșit, din acest articol reiese că reprezentanții partidului reclamantului dădeau instrucțiuni persoanelor prezente astfel încât să protesteze în mod activ. De altfel, cele care dădeau dovadă de mai puțin entuziasm erau mustrate.

125 Existența unei remunerații plătite persoanelor recrutate pentru a participa la proteste este confirmată de elementul de probă nr. 20 din documentul WK 6381/2023, și anume un articol apărut la 28 octombrie 2022 pe site-ul internet al ziarului *Washington Post*, care menționează arestarea a 24 de persoane, inclusiv membri ai partidului reclamantului, precum și confiscarea a 20 de saci umpluți cu bancnote în valoare totală de 3,5 milioane MDL (aproximativ 183 000 de euro) care erau destinați a fi utilizați pentru finanțarea protestelor.

126 Faptul că o parte dintre persoanele prezente la proteste au fost selectate de partidul reclamantului este de asemenea susținut de elementele de probă nr. 18 și 19 din documentul WK 6381/2023, și anume articolele apărute la 17 februarie 2023 pe site-ul internet al ziarului *Times*.

127 Astfel, aceste articole explică, redând în special o declarație a unuia dintre jurnaliștii infiltrați la proteste, că reclamantul selecta membri ai unor grupări paramilitare și foști soldați și ofițeri de poliție pentru a crea agitație socială în timpul acestor manifestații.

128 Rezultă din cele ce precedă că, contrar celor susținute de reclamant, organizarea de proteste depășea simpla punere la dispoziție a unor mijloace de transport pentru a se deplasa acolo.

129 În special, elementele de probă prezentate de Consiliu demonstrează că partidul a instruit și a selectat persoane care dispun de un profil foarte special de natură să provoace violențe și să participe la proteste din motive parțial financiare și, așadar, fără legătură cu obiectul acestora din urmă. În această măsură, nu se poate considera că persoanele respective intenționau să își exercite dreptul la libertatea de întrunire pașnică prin participarea la protestele organizate de partidul reclamantului. Astfel, ele au participat la aceasta în schimbul unei remunerații, iar nu pentru a-și exprima convingerile și opiniile personale.

130 Pe de altă parte, faptul că reclamantul și partidul său au remunerat persoane pentru a participa la proteste atestă caracterul artificial al tulburărilor a căror producere era urmărită.

131 Rezultă că mențiunea din motivarea actelor atacate potrivit căreia partidul reclamantului a organizat proteste și manifestații violente, în principal în capitala Chișinău, cu ajutorul protestatarilor plătiți de partidul său în anii 2022 și 2023 nu este afectată de o eroare de apreciere.

132 În al treilea rând, mai multe elemente de probă demonstrează că, prin declarațiile sale, reclamantul a incitat la violență împotriva opoziției politice.

133 În acest sens, elementul de probă nr. 14 din documentul WK 6381/2023, și anume un comunicat de presă publicat pe site-ul internet al partidului reclamantului, redă următoarea declarație:

„În sfârșit, această putere încearcă să ne convingă că motivul crizelor pe care le traversăm este conflictul din Ucraina. Este o minciună. Și până la izbucnirea acestei crize, poporul moldovean trăia din ce în ce mai rău. Astăzi declarăm război total regimului actual și îndemnăm pe toată lumea să lupte pentru a-l înlătura de la putere. Astăzi, spunem stop. Mesajul nostru este următorul: fie Maia Sandu pleacă singură, cu toată clica sa, fie îi luăm de urechi și îi ducem acolo unde le este locul, la închisoare și la spitalul de nebuni.”

134 Contul de Facebook al reclamantului conține alte materiale video de aceeași natură care incită la violență împotriva opoziției politice, astfel cum reiese din elementul de probă nr. 2 din documentul WK 6381/2023, și anume un articol apărut în ianuarie 2019 pe site-ul internet „moldovacurata.md”, care redă următoarea declarație în legătură cu un politician dintr-un alt partid decât al său:

„Acum despre cureaua mea, ea are patru ani, mi-a dăruit-o soția, aceasta este cureaua mea de noroc, eu am purtat-o și o voi purta, iar apoi cu această cataramă îți voi da la fund și ție Andrușa, și ție Maicica. Și dacă jurnaliștii plătiți, care-și permit să scrie lucruri urâte despre oameni, atunci când voi ajunge la putere, și asta va fi foarte curând, o să vă pedepsesc. Încetați sau vă va fi dureros.”

135 Având în vedere intențiile reclamantului (a se vedea punctele 115-131 de mai sus), propriile declarații trebuie analizate ca apeluri la răsturnarea guvernului prin folosirea violenței.

136 Rezultă că mențiunea din motivarea actelor atacate potrivit căreia reclamantul este implicat în incitarea la violență împotriva opoziției politice nu este afectată de o eroare de apreciere.

137 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se concluzioneze că Consiliul și-a îndeplinit sarcina probei care îi revenea prin prezentarea unei serii de indicii suficient de concrete, precise și concordante care permit să se stabilească faptul că reclamantul, în calitate de conducător al partidului care a organizat protestele în discuție, era animat de intenții violente și incitase la violență, în sensul jurisprudenței citate la punctul 76 de mai sus.

138 Rămâne, așadar, să se aprecieze dacă faptul de a fi condus și organizat aceste proteste violente este suficient pentru a-l face pe reclamant responsabil de acțiuni care subminează sau amenință democrația și statul de drept în Republica Moldova, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (a) și al articolului 2 alineatul (1) litera (a) din Decizia 2023/891.

139 Această apreciere trebuie efectuată prin examinarea elementelor de probă nu în mod izolat, ci în contextul în care se integrează (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 aprilie 2015, Anbouba/Consiliul, C-605/13 P, EU:C:2015:248, punctul 50 și jurisprudența citată).

140 În această privință, în primul rând, din considerentele (1)-(7) ale Deciziei 2023/891 reiese că Republica Moldova se confruntă cu acțiuni destabilizatoare care, pe de o parte, sunt menite să împiedice aderarea sa la Uniune și, pe de altă parte, provin de la actori externi, precum Federația Rusă, ale cărei acțiuni s-au intensificat de la începutul războiului său de agresiune împotriva Ucrainei.

141 Elementele de probă nr. 5, 6 și 10 din documentul WK 6381/2023, și anume un articol din 19 februarie 2023 apărut pe site-ul internet „rferl.org”, un comunicat de presă al United States Department of the Treasury (Departamentul de Trezorerie al Statelor Unite ale Americii) din 26 octombrie 2022 și un articol din 15 martie 2023 apărut pe site-ul internet „G4Media.ro”, menționează că strategia Federației Ruse este de a exploata slăbiciunile anumitor țări-țintă pentru a instala acolo un guvern prorus care s-ar alătura războiului său de agresiune împotriva Ucrainei.

142 În ceea ce privește acțiunile de destabilizare care provin din partea Federației Ruse în discuție în prezenta cauză, elementele de probă nr. 11, 18 și 20 din documentul WK 6381/2023, și anume un articol din 3 noiembrie 2022 apărut pe site-ul internet „rferl.org”, un articol din 17 februarie 2023

apărut pe site-ul internet al ziarului *Times* și un articol din 28 octombrie 2022 apărut pe site-ul internet al ziarului *Washington Post*, explică modul în care Federația Rusă încearcă să exploateze dependența Republicii Moldova față de gazul rusesc pentru a crea agitație în rândul populației și a intimida guvernul actual.

143 În esență, aceste diferite surse de informare stabilesc că Federația Rusă urmărește să creeze condițiile necesare pentru a stârni nemulțumirea populației față de guvernul moldovean actual cu scopul de a-l răsturna, aruncând țara într-o criză energetică.

144 În al doilea rând, legăturile dintre Federația Rusă și reclamant sunt susținute de diferite documente, precum articolul din 19 februarie 2023 apărut pe site-ul internet „rferl.org”, articolul din 7 martie 2023 apărut pe site-ul internet „hotnews.ro” sau chiar articolul din 12 aprilie 2023 apărut pe site-ul internet „romania.europalibera.org”.

145 Astfel, partidul reclamantului este descris ca fiind „favorabil rușilor” sau „prorus”. El însuși este descris în mai multe articole ca având legături strânse cu Federația Rusă și chiar ca fiind „pe statul de plată” al Serviciului Federal de Securitate rus.

146 Cu titlu de exemplu, articolul apărut la 3 noiembrie 2022 pe site-ul internet „rferl.org” și comunicatul de presă al Departamentului de Trezorerie al Statelor Unite din 26 octombrie 2022 explică faptul că reclamantul a încercat să creeze o alianță cu rușii pentru a controla Parlamentul Moldovei în scopul de a susține acolo proiecte de lege favorabile intereselor ruse și de a compromite votul privind cererea de acordare a statutului de țară candidată la aderarea la Uniune. Articolul din 3 noiembrie 2022 indică de asemenea că, cu ocazia unei vizite a membrilor partidului reclamantului în Rusia, președintele Comisiei pentru afaceri internaționale a Gosudarstvennaya Duma Federal'nogo Sobrania Rossiskoï Federatsii (Duma de stat a Adunării Federale a Federației Ruse) l-a lăudat pe reclamant și partidul său în calitate de „parteneri fiabili” ai Federației Ruse. În același sens, elementul de probă nr. 7 din documentul WK 6381/2023, și anume un comunicat de presă publicat la 14 aprilie 2023 pe site-ul internet al partidului reclamantului, se referă la sprijinul acordat de președintele Comisiei pentru afaceri internaționale a Dumei de stat a Adunării Federale a Federației Ruse candidatului din partea partidului reclamantului la alegerea guvernatorului Găgăuziei.

147 Pe de altă parte, din propriile sale declarații (a se vedea punctul 133 de mai sus) reiese că reclamantul încearcă să atribuie guvernului moldovean responsabilitatea pentru creșterea costului energiei, ceea ce contribuie la stârnirea nemulțumirii populației în scopul răsturnării acestui guvern.

148 În al treilea rând, mai multe elemente de probă dovedesc existența unor încercări ale Federației Ruse de a exploata protestele organizate de partidul reclamantului pentru a crea tulburări și a destabiliza guvernul moldovean.

149 În această privință, raportul din 9 martie 2023 al Direcției Generale Protecție Civilă și Operațiuni Umanitare Europene din cadrul Comisiei, intitulat „Ucraina/Moldova – războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei”, anexat la documentul WK 6381/2023, explică faptul că Federația Rusă își continuă încercările de destabilizare a situației politice din Republica Moldova prin recurgerea la diferite amenințări hibride, în special proteste organizate de partidul reclamantului, la care erau prezenți protestatari din Rusia.

150 Mai specific, articolele apărute la 15 martie 2023 pe site-ul internet „G4Media.ro”, la 12 aprilie 2023 pe site-ul internet „romania.europalibera.org” și, respectiv, la 17 aprilie 2023 pe site-ul internet al ziarului *Times* descriu modul în care autoritățile moldovene au dejucat o tentativă a mai multor persoane sprijinite de Federația Rusă care fuseseră instruite să incite la violență în timpul protestelor organizate de partidul reclamantului, ceea ce a condus la șapte arestări.

151 Rezultă din cele ce precedă că protestele violente în discuție au fost organizate în interesul și cu ajutorul Federației Ruse, astfel încât se înscriu pe deplin în cadrul acțiunilor de destabilizare a guvernului moldovean la care măsurile restrictive în cauză urmăresc să răspundă.

152 În lumina acestui context, Consiliul nu a săvârșit o eroare de apreciere atunci când a considerat că protestele violente conduse și organizate de reclamant îl făceau pe acesta din urmă responsabil de acțiuni care subminau sau amenințau democrația și statul de drept în Republica Moldova, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (a) și al articolului 2 alineatul (1) litera (a) din Decizia 2023/891.

153 Contrar celor susținute de reclamant, faptul că partidul său a fost declarat neconstituțional în luna iunie 2023 nu a făcut măsurile restrictive adoptate în privința sa obsolete.

154 Astfel, în materie de măsuri restrictive, problema relevantă la examinarea menținerii numelui unei persoane pe listele în cauză este aceea dacă, în intervalul scurs de la includerea numelui acesteia sau de la momentul revizuirii precedente, s-a schimbat situația de fapt într-o asemenea măsură încât nu se mai poate trage aceeași concluzie referitoare la implicarea acestei persoane în activități vizate de măsurile restrictive (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 aprilie 2021, Consiliul/PKK, C-46/19 P, EU:C:2021:316, punctul 49 și jurisprudența citată).

155 Desigur, faptul că partidul reclamantului a fost declarat neconstituțional și, prin urmare, dizolvat îl privează pe acesta din urmă de anumite facilități pentru a organiza proteste violente precum cele care au justificat includerea numelui său în listele în cauză.

156 Cu toate acestea, continuarea unor astfel de acțiuni nu depinde ca atare de existența partidului politic al cărui președinte era.

157 Astfel, implicarea de prim plan a reclamantului în organizarea de proteste violente – inclusiv recrutarea și instruirea unor persoane remunerate pentru a participa la acestea – ce a condus la includerea sa în listele în cauză (a se vedea punctele 119, 120 și 127 de mai sus), faptul că aceste proteste violente se înscriu în încercările de destabilizare a situației politice din Republica Moldova (a se vedea punctele 149 și 151 de mai sus), precum și declarațiile reclamantului și activitatea sa pe rețelele sociale care atestă intenția sa de a provoca tulburări și agitație în rândul populației (a se vedea punctele 133, 134 și 147 de mai sus) au putut permite Consiliului să considere în mod valabil că era în continuare susceptibil să organizeze, să conducă sau să participe, în mod direct sau indirect, la proteste violente sau la alte acte de violență.

158 Pe de altă parte, faptul că motivele includerii numelui reclamantului în listele în cauză se referă la o situație de fapt care a existat înainte de adoptarea actelor inițiale și care a fost modificată foarte recent nu implică în mod necesar desuetudinea măsurilor restrictive adoptate în privința sa prin actele menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 noiembrie 2023, OT/Consiliul, T-193/22, EU:T:2023:716, punctul 153 și jurisprudența citată).

159 Această interpretare este confirmată de articolul 8 al doilea paragraf din Decizia 2023/891, potrivit căruia măsurile restrictive în discuție se reînnoiesc sau se modifică, după caz, în cazul în care Consiliul consideră că obiectivele lor nu au fost îndeplinite, și de articolul 13 alineatul (4) din Regulamentul 2023/888, potrivit căruia lista din anexa I se reexaminează periodic și cel puțin o dată la 12 luni. Sub sancțiunea privării acestor dispoziții de efectul lor util, trebuie să se considere că ele permit menținerea pe listele în cauză a numelor persoanelor și entităților care nu au săvârșit niciun act de destabilizare a Republicii Moldova în perioada care precedă reexaminarea dacă această menținere rămâne justificată în raport cu ansamblul împrejurărilor relevante și în special în raport cu faptul că obiectivele vizate de măsurile restrictive nu au fost îndeplinite (a se vedea prin analogie Hotărârea din 27 aprilie 2022, Ilunga Luyoyo/Consiliul, T-108/21, EU:T:2022:253, punctul 56 și jurisprudența citată).

160 Astfel, în pofida faptului că Consiliul nu a făcut dovada că reclamantul organizase, condusese sau participase, în mod direct sau indirect, la proteste violente sau la alte acte de violență de la includerea numelui său în listele în cauză și având în vedere faptul că Consiliul a apreciat în considerentul (3) al Deciziei 2024/1244 că continua amenințarea la adresa democrației și a statului de drept, precum și la adresa stabilității și a securității Republicii Moldova, simpla dizolvare a partidului reclamantului nu poate fi suficientă pentru a face ca măsurile restrictive adoptate în privința sa să fie obsolete.

161 De altfel, elementul de probă nr. 3 din documentul WK 2428/2024, și anume un articol de presă apărut la 11 octombrie 2023 pe site-ul internet „hotnews.ro”, redă printre altele o declarație a reclamantului prin care anunță crearea unei noi formațiuni politice denumite „Ș.OR Bloc” și alianța sa la partidul politic „Șansă” imediat după dizolvarea propriului partid în luna iunie 2023. Această informație este confirmată de elementul de probă nr. 5 din documentul WK 2428/2024, și anume un articol de presă apărut la 3 noiembrie 2023 pe site-ul internet „moldova.europalibera.org”, din care reiese, potrivit unei alte declarații a reclamantului, că acesta din urmă finanțează partidul „Șansă”.

162 Pe de altă parte, elementul de probă nr. 1 din documentul WK 2428/2024, și anume un articol de presă apărut la 22 septembrie 2023 pe site-ul internet „Zdg.md”, și articolul din 3 noiembrie 2023 publicat pe site-ul internet „moldova.europalibera.org” concordă cu privire la faptul că legăturile dintre reclamant și Federația Rusă, descrise la punctele 144-147 de mai sus, nu au dispărut doar ca urmare a dizolvării partidului său în luna iunie 2023.

163 Rezultă din cele ce precedă că contextul care a justificat includerea inițială a numelui reclamantului în listele în cauză nu a evoluat în așa fel încât să împiedice Consiliul să mențină numele reclamantului pe aceste liste în aplicarea criteriului (ii) întemeindu-se pe aceleași elemente de probă precum cele care au justificat includerea inițială a numelui său, astfel cum au fost completate de cele care figurează în documentul WK 2428/2024.

164 Cu privire la acest aspect, argumentul întemeiat pe faptul că articolele cuprinse în documentul WK 6381/2023 ar fi datate cu mai mult de un an în urmă nu poate determina anularea actelor de menținere.

165 Astfel, cu excepția unui articol publicat în luna ianuarie 2019, toate elementele de probă care figurează în documentul WK 6381/2023 au fost publicate pe internet între 21 martie 2022 și 18 aprilie 2023. Intervalul de timp scurs între, pe de o parte, publicarea acestor informații care au servit drept temei pentru includerea inițială a numelui reclamantului și, pe de altă parte, adoptarea actelor de menținere la 26 aprilie 2024 nu poate fi calificat drept important.

166 Prin urmare, aceste diferite elemente de probă rămâneau pertinente pentru a aprecia menținerea numelui reclamantului pe listele în cauză.

167 În consecință, al treilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea drepturilor fundamentale

168 Reclamantul consideră că adoptarea unor măsuri restrictive individuale în privința sa este disproporționată în măsura în care aduce atingere libertății sale de a desfășura o activitate comercială și dreptului său de proprietate. El se prevalează în această privință de faptul că înghețarea activelor sale l-ar împiedica să întreprindă acțiuni financiare sau să realizeze tranzacții mobiliare și imobiliare. Lui i-ar fi imposibil să primească donații sau să efectueze cheltuieli în scopul unei campanii electorale și, prin urmare, să participe la viața politică a Republicii Moldova. Potrivit reclamantului, atingerea adusă dreptului său de proprietate nu ar fi nici adecvată, nici necesară pentru atingerea obiectivelor urmărite prin Decizia 2023/891. În plus, aceste măsuri restrictive ar aduce atingere dreptului său la libertatea de asociere și la libertatea de exprimare. Obiectivul care constă în apărarea statului de drept în Moldova nu ar putea fi atins prin adoptarea unor măsuri restrictive față de membrii partidelor politice din opoziție.

169 Consiliul apreciază că acest motiv este inadmisibil din cauza lipsei sale de claritate. În orice caz, asemenea Comisiei, el consideră că această argumentație nu este întemeiată.

170 Întrucât Consiliul a fost în măsură să răspundă pe fond la argumentele invocate în susținerea acestui motiv, cauza de inadmisibilitate întemeiată pe o pretinsă lipsă de claritate a înscrisurilor reclamantului nu poate fi decât înlăturată.

171 Pe fond, trebuie amintit că drepturile fundamentale, precum cele invocate de reclamant, nu sunt prerogative absolute și că exercițiul lor poate face obiectul unor limitări justificate de obiective de interes general urmărite de Uniune, cu condiția ca ele să răspundă efectiv obiectivelor de interes general amintite și să nu constituie, din perspectiva obiectivului urmărit, o intervenție excesivă și intolerabilă care ar aduce atingere chiar substanței drepturilor astfel garantate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 noiembrie 2018, National Iranian Tanker Company/Consiliul, C-600/16 P, EU:C:2018:966, punctul 83 și jurisprudența citată).

172 Astfel, pentru a fi conformă cu dreptul Uniunii, o atingere adusă drepturilor fundamentale în discuție trebuie să fie prevăzută de lege, să respecte substanța acestora, să urmărească un obiectiv de interes general, recunoscut ca atare de Uniune, și să nu fie disproporționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 iulie 2022, RT France/Consiliul, T-125/22, EU:T:2022:483, punctul 222 și jurisprudența citată).

173 În speță, aceste patru condiții sunt îndeplinite.

174 În primul rând, măsurile restrictive în cauză sunt „prevăzute de lege”, întrucât sunt enunțate în acte care au printre altele caracter general și dispun de un temei juridic clar în dreptul Uniunii, precum și de o previzibilitate suficientă.

175 În al doilea rând, actele atacate se aplică pentru o perioadă determinată și se reexaminează permanent, după cum se prevede la articolul 8 al doilea paragraf din Decizia 2023/891. Având în vedere că măsurile menționate sunt temporare și reversibile, trebuie să se considere că acestea nu aduc atingere substanței libertăților invocate. În plus, Decizia 2023/891 și Regulamentul 2023/888

prevăd posibilitatea de a acorda derogări de la măsurile restrictive aplicate. În special, în ceea ce privește înghețarea fondurilor și resurselor economice, articolul 2 alineatele (3) și (4) din Decizia 2023/891 și articolul 3 alineatul (1), articolul 4 alineatul (2), articolul 5 alineatul (1) și articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul 2023/888 prevăd posibilitatea, pe de o parte, de a autoriza utilizarea de fonduri înghețate pentru a face față nevoilor esențiale sau pentru a îndeplini anumite angajamente și, pe de altă parte, de a acorda autorizații specifice care să permită dezghețarea fondurilor, a altor active financiare sau a altor resurse economice.

176 În al treilea rând, măsurile restrictive în cauză răspund unui obiectiv de interes general, recunoscut ca atare de Uniune, de natură să justifice consecințe negative, chiar considerabile, pentru anumiți operatori. Astfel, ele urmăresc să acorde sprijin autorităților moldovene în fața acțiunilor de destabilizare cu care se confruntă și care sunt de natură să împiedice aderarea acestui stat la Uniune, vizând în special persoanele care, prin actele lor de violență, reprezintă o amenințare la adresa democrației și a statului de drept în Republica Moldova.

177 În al patrulea rând, în ceea ce privește caracterul adecvat al măsurilor restrictive în cauză, trebuie arătat că, având în vedere obiectivele de interes general la fel de fundamentale precum cele menționate la punctul 176 de mai sus, acestea nu pot fi considerate ca atare inadecvate. Pe de altă parte, reclamantul nu a susținut că măsuri mai puțin constrângătoare ar fi permis atingerea atât de eficientă a obiectivelor urmărite.

178 În acest cadru, inconvenientele cauzate reclamantului nu pot fi considerate disproporționate în raport cu importanța obiectivelor urmărite de actele atacate.

179 În această privință, trebuie înlăturat argumentul potrivit căruia adoptarea unor măsuri restrictive în privința unor membri ai partidelor politice de opoziție nu ar permite sprijinirea statului de drept în Republica Moldova. Astfel, măsurile restrictive în cauză nu au fost adoptate pentru motivul că reclamantul era membru al unui partid politic de opoziție, ci pentru că organizase proteste violente și incitase la violență împotriva opoziției politice, ceea ce îl făcea responsabil de acțiuni care subminează sau amenință suveranitatea și independența Republicii Moldova, precum și democrația, statul de drept, stabilitatea și securitatea în acest stat.

180 De altfel, măsurile restrictive adoptate împotriva reclamantului nu îl împiedică în mod iremediabil să continue o activitate politică de opoziție în Republica Moldova, după caz prin organizarea unor proteste împotriva guvernului actual, cu condiția ca acestea să fie „pașnice” în sensul articolului 11 din CEDO și al articolului 12 alineatul (1) din cartă și să nu se înscrie în cadrul acțiunilor de destabilizare desfășurate de actori externi, precum Federația Rusă.

181 În consecință, al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat. Având în vedere cele ce precedă, concluziile în anulare trebuie respinse.

Cu privire la concluziile în despăgubire

182 Reclamantul solicită Tribunalului obligarea Consiliului la repararea prejudiciului adus reputației sale ca urmare a adoptării actelor inițiale prin plata unei sume în cuantum de 100 000 de euro cu titlu provizoriu. Reclamantul precizează că numele său este în prezent asociat public cu un comportament considerat dăunător păcii, securității și procesului democratic în Republica Moldova, ceea ce îi cauzează în mod necesar un prejudiciu.

183 Consiliul, susținut de Comisie, contestă această argumentație.

184 Trebuie amintit că răspunderea extracontractuală a Uniunii poate fi angajată numai dacă reclamantul a suferit efectiv un prejudiciu „real și cert” și, în această privință, revine persoanei interesate sarcina de a furniza probe concludente atât cu privire la existența, cât și la întinderea prejudiciului pretins (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 mai 2017, Safa Nicu Sepahan/Consiliul, C-45/15 P, EU:C:2017:402, punctele 61 și 62).

185 În speță, reclamantul s-a limitat să afirme la punctul 267 din cererea introductivă și la punctul 46 din observațiile sale cu privire la memoriul în intervenție al Comisiei că actele inițiale au adus atingere reputației sale, fără a prezenta niciun început de probă cu privire la existența și la întinderea unui astfel de prejudiciu.

186 În orice caz, în ceea ce privește faptul că numele său ar fi în prezent asociat cu un comportament incompatibil cu procesul democratic în Republica Moldova, este suficient să se constate că din cele ce precedă reiese că includerea și menținerea numelui său pe listele în cauză în temeiul criteriului (ii) nu sunt afectate de nicio nelegalitate.

187 În consecință, concluziile în despăgubire trebuie respinse.

188 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se respingă acțiunea în totalitate, fără a fi necesar să se examineze legalitatea includerii și menținerii numelui reclamantului pe listele în cauză în temeiul criteriului (iii) sau să se pronunțe cu privire la cererile de măsuri de organizare a procedurii pe care le-a solicitat, Tribunalul fiind suficient de lămurit de elementele depuse la dosar pentru a se pronunța asupra litigiului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

189 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. În plus, potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, statele membre și instituțiile care au intervenit în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată.

190 În speță, întrucât reclamantul a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la suportarea propriilor cheltuieli de judecată, precum și a celor efectuate de Consiliu, conform concluziilor acestuia din urmă. În ceea ce privește Comisia, aceasta va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Îl obligă pe domnul Ilan Mironovich Shor să suporte propriile cheltuieli de judecată, precum și pe cele efectuate de Consiliul Uniunii Europene.

3) Comisia Europeană va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Svenningsen Mac Eochaidh Stancu

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 18 decembrie 2024.

Semnături